

Alchýmia triedenia komunálneho odpadu

**Komplexný návod,
ako triediť komunálny
odpad v Bratislave**

Barbora Nedel'ková & Barbora Šablová
Powered by INCIEN & NATUR-PACK

Aktualizácia č. 3 | september 2022

Obsah

Triedenie odpadu v Bratislave	3
Základné pravidlo	4
9R	5
Papier	6
Sklo	8
Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov	10
Plasty	12
Nápojové kartóny	16
Kovy	17
Kuchynský bioodpad	19
Záhradný bioodpad	20
Domáce a komunitné kompostovanie	21
Vianočné stromčeky.....	23
Jedlé oleje a tuky	24
Textil	26
Elektro, batérie a akumulátory a ostatné	28
Záver	30
Zdroje	31

Triedenie odpadov v meste Bratislava

Triedený zber odpadov na Slovensku nie je jednotný. Bežne sa stretávame až so šiestimi rôznymi variáciami. V Bratislave sa pre triedený zber využíva tzv. trojkombinácia, pri ktorej sa do žltých nádob pri bytovkách a do vriec v rodinných domoch spoločne zbierajú **PLASTY, KOVOVÉ OBALY a NÁPOJOVÉ KARTÓNY** a samostatne sa zbiera sklo a papier. **PAPIER** sa v bytovkách zberá do modrých zberných nádob a v rodinných domoch do modrých vriec. **SKLO** sa zberá do zelených zberných nádob.

Od roku 2020 sa zaviedol zber v rodinných domoch formou tzv. door to door systému pričom žlté a modré kontajnery boli nahradené vrecami. V súčasnosti sú do tohto systému zapojené všetky mestské časti Bratislavy. Viacero analýz triedených zložiek odpadu v hlavnom meste potvrdilo skutočnosť, že vrecový zber je podstatne menej znečistený ako zber kontajnerový. Zároveň zrušením zberných hniezd, pri ktorých sa odpad hromadil a vytriedené suroviny boli znečistené a veľmi často nesprávne roztriedené, sme získali čistejšie verejné priestranstvá a prispeli sme tak k zlepšeniu životného prostredia v meste.

Mesto Bratislava získalo v roku 2021 do svojej správy najmodernejšiu optickú dotriedňovaciu linku na Slovensku. Získanie triediacej linky zapadá do celkovej stratégie nakladania s komunálnymi odpadmi mesta pre roky 2021 – 2026, pretože Bratislava má ambíciu v krátkodobom horizonte zvýšiť mieru triedenia a hlavne recyklácie vytriedených plastov na 45 %, čo je o približne 10 – 15 % viac ako v súčasnosti. Tento krok a táto zmena je významná nielen pre Bratislavu ako mesto, ale aj pre životné prostredie. Dôkladnejším triedením odpadu pre recykláciu pred jeho energetickým zhodnotením šetríme primárne fosílné zdroje a naše lesy, čo má priamy vplyv na dekarbonizáciu a elimináciu klimatických zmien.

Obyvatelia v bytovkách triedia **KUCHYNSKÝ ODPAD** do kompostovateľného vrečka, ktoré po naplnení zauzlia a vynesú ho do hnedej 240-litrovej zbernej nádoby označenej nálepkou „kuchynský biologicky rozložiteľný odpad“. Obyvatelia v rodinných domoch triedia **KUCHYNSKÝ ODPAD** do kompostovateľného vrečka, ktoré po naplnení zauzlia a vynesú ho do hnedej 20-litrovej hnedej zbernej nádoby označenej nálepkou „kuchynský biologicky rozložiteľný odpad“. Kuchynský bioodpad je vyvážaný celoročne.

ZÁHRADNÝ ODPAD sa zberá v rodinných domoch do 240-litrových hnedých nádob a je vyvážaný sezónne od marca do novembra, 1x za dva týždne, tak ako doteraz.

Hlavné mesto Bratislava je špecifické aj tým, že sa v ňom nachádza jedno z dvoch Zariadení na energetické využitie odpadu (ZEVO) na Slovensku. Účelom ZEVO Bratislava je termické zhodnotenie nerecyklovateľného odpadu, ktorý už nie je možné inak materiálovo zužitkovať, spojené s energetickým využitím odpadu – výrobou tepla a elektriny. Aktuálne pripravujeme projekt modernizácie a ekologizácie ZEVO, ktorého cieľom je zvýšiť spoľahlivosť a životnosť zariadenia a zároveň naplniť prísne environmentálne štandardy. Hoci Bratislava patrí dlhodobo k mestám s najnižšou mierou skládkovania, po modernizácii bude potreba skládkovania odpadu v Bratislave znížená na nevyhnutné minimum, čím bude zásadným spôsobom naplnený jeden zo strategických cieľov v oblasti odpadového hospodárstva zameraného na cirkulárnu ekonomiku. Výsledkom energetického zhodnotenia nerecyklovateľných odpadov po modernizácii ZEVO bude vysoko účinná kombinovaná výroba elektrickej energie a tepla, ktoré chceme dodávať aj do bratislavských domácností.

Viac o triedenom zbere sa dozviete na stránke hlavného mesta <https://bratislava.sk/sk/komunalny-odpad> a na stránke zberovej spoločnosti OLO – Odvoz a likvidácia odpadu www.olo.sk.

Prvým, základným pravidlom je **predchádzanie vzniku odpadu**. Keď odpad netvoríme, nemusíme sa ani zaoberať jeho triedením.

Pri predchádzaní vzniku odpadu, ako aj pri nakladaní s odpadom, ktorý sme už vyprodukovali, sa riadime **hierarchiou odpadového hospodárstva**:

Najdôležitejšie je vzniku odpadu predchádzať a až následne triediť a recyklovať. **Snažíme sa o to, aby nám vznikalo minimum zmesového odpadu.**

Aby sme to dosiahli, aj u nás doma sa riadime pravidlami, tzv. 9R

R0 – Odmietni (Refuse)

Urobte výrobok nadbytočným tým, že sa vzdáte jeho funkcie alebo ponúknete rovnakú funkciu radikálne odlišným produktom alebo službou.

R1 – Prehodnoť (Rethink)

Zintenzívňte používanie produktu (napr. zdieľaním produktu).

R2 – Redukuj (Reduce)

Zvýšte účinnosť pri výrobe alebo používaní výrobkov spotrebou menšieho množstva prírodných zdrojov a materiálov.

R3 – Opätovne použi (Reuse)

Opätovné použitie vyradeného výrobku iným spotrebiteľom, ak je stále v dobrom stave a plní svoju pôvodnú funkciu.

R4 – Oprav (Repair)

Oprava a údržba chybného výrobku, aby mohol byť použitý s pôvodnou funkciou.

R5 – Renovuj (Refurbish)

Obnovte starý produkt a aktualizujte ho.

R6 – Repasuj (Remanufacture)

Vyradený výrobok používajte v novom produkte s rovnakou funkciou.

R7 – Upcykluj (Repurpose)

Vyradený výrobok alebo jeho časti použite v novom výrobku s inou funkciou.

R8 – Recykluj (Recycle)

Použite materiály na dosiahnutie rovnakej (vysokej) alebo nižšej (nízkej) kvality materiálov.

R9 – Zhodnoť (Recover)

Spaľovanie materiálu s energetickým zhodnocovaním.

PAPIER

Patrí sem:

- ✓ **výrobky a obaly označené symbolmi: PAP** (čísla 20 – vlnitá lepenka, 21 – hladká lepenka, 22 – papier)
- ✓ **papier, časopisy, noviny, zošity, kancelársky papier, letáky, katalógy, pohľadnice, listy, papierové tašky**
- ✓ **lepenka a kartón** (s dôrazom na minimalizáciu objemu, t. j. stlačené)
- ✓ **skartovaný papier**
- ✓ **papierové krabičky a kartónové škatule** (papierové lepiace pásky môžu ostať; s dôrazom na minimalizáciu objemu, t. j. stlačené)
- ✓ **obálky s plastovým okienkom** (okienko tam neprekáža)
- ✓ **papiere zopnuté kovovou spinkou v malom množstve** (malé množstvo spiniek neprekáža, ale je možné ich aj oddeliť a naložiť s nimi ako s ostatnými kovmi)
- ✓ **papierové obaly od korenín, polievok, pudingov a pod.** (môžu byť aj kombinované s iným materiálom, vtedy za podmienky, že papier je prevládajúca zložka)
- ✓ **rolky od toaletného papiera a kuchynských servítk**
- ✓ **obaly od vajíčok** → alternatívne POUŽÍVAŤ ZAS A ZNOVA DOKOLA (odnieť na trh) alebo KOMPOST

Nepatrí sem:

- ✗ **knihy** → požičať/darovať/predať: napr. KOLO – Bratislavské centrum opätovného použitia, SUSEDKÁ BURZA, BÚDKA NA KNIHY, KNIŽNICA, ANTIKVARIÁT, KNIŽNÁ ZÓNA BEZ PEŇAZÍ, v poslednej fáze životnosti učebnice zaniest' do ŠKOLSKÉHO ZBERU a nepoužiteľné knihy na ZBERNÝ DVOR
- ✗ **kompostovateľný „papier“** (z cukrovej trstiny a pod.) – mohol by poškodiť recykláciu → KOMPOST alebo ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **mokrý papier** (lebo má sklon plesnivieť) → KOMPOST alebo KOZUB, alebo ZMESOVÝ ODPAD, alebo nechať vyschnúť a pokiaľ nie je plesnivý → do PAPIERA
- ✗ **mastný a špinavý papier** → ZMESOVÝ ODPAD alebo KOZUB
- ✗ **samoprepisovací papier** → ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **povoskovaný papier** (darčkový papier, darčkové tašky, ...) → ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **asfaltový a dechtový papier** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **termopapier** (papier, ktorý sa používa napríklad na účtenky, je hladký a písmo na ňom často vybledne + keď sa po ňom poškrabe nechťom, zostane na ňom škrabanec, akoby napísaný ceruzkou) → ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **použité, mastné alebo zašpinené papierové vreckovky a servítky** → KOMPOST (okrem mastných) alebo KOZUB, alebo ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **polystyrén** → PLAST (ak čistý) alebo ZMESOVÝ ODPAD (ak znečistený), najideálnejšie pre recykláciu však odnieť na ZBERNÝ DVOR
- ✗ **nápojový kartón = kompozitný obal na báze lepenky** (starší názov viacvrstvový kombinovaný materiál na báze lepenky, skratka VKM) → pozri sekciu NÁPOJOVÉ KARTÓNY
- ✗ **alobal** → pozri sekciu KOVY
- ✗ **menštruačné vložky, tampóny, plienky** (je to kompozitný papier a plast + sú silno znečistené), **ruška a respirátory** → ZMESOVÝ ODPAD
- ✗ **plasty, sklo, kovy, bioodpad, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR

PAPIER

Viac info a tipy

- papier je recyklovateľný len 5 – 7x, zvýšená spotreba papiera sa rovná zvýšenej potrebe výrubu stromov
- triedením sa dá šetriť – občan platí len za odvoz zmesového odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov bezplatný – financujú ho výrobcovia a dovozcovia obalov a neobalových výrobkov
- obaly z vajíčok môžete vrátiť predajcom na trh, oni ich opäť použijú, alebo ich použiť pri tvorbe hračiek pre deti
- rolky z toaletného papiera môžete použiť na hranie, kúrenie, alebo do kompostu
- namiesto papierových vreckoviek/kuchynských utierok/servítko k prestieraniu používať bavlnené, ktoré sa dajú po vypratí opakovane používať
- nosiť si bavlnený uteráčik, aby sa nemuseli používať papierové utierky na toaletách mimo domov (bežná prax v Japonsku), alebo ruky nechať vyschnúť na vzduchu
- kupovať 100 % recyklovaný nebielený toaletný papier balený po 1 ks v papieri alebo bez obalu – dajú sa kúpiť aj v bežných reťazcoch (bielené voňavé toaletné papiere nemusia byť z recyklovaného papiera a pri bielení sa používajú chemikálie znečisťujúce životné prostredie, používané parfémy navyše môžu škodiť zdraviu)
- na tlačiarňu tlačiť obojstranne, na 100 % recyklovaný papier, avšak ak to nie je nutné, netlačiť vôbec – podľa zákona sa napr. elektronické faktúry môžu archivovať aj elektronicky (100 % recykl. papier sa dá kúpiť v obchodoch s kancel. potrebami)
- odkladať si „šmiráky“ a písať na ne
- nákupné zoznamy si písať do mobilu (existujú aplikácie na synchronizáciu s počítačom či zdieľanie s rodinou, napr. Remember the milk, Evernote, ...)
- recepty si písať elektronicky detto (napr. Evernote má širokú možnosť filtrácie)
- na schránku si nalepiť nálepku „Nevhadzovať letáky“ (väčšinou to naozaj funguje)
- nekupovať si tlačené noviny a časopisy, čítať elektronicky
- obmedziť kúpu fyzických kníh, používať elektronické čítačky (a kúpiť si len knihy, ktoré stoja za to, ideálne z bazáru či antikvariátu) alebo si požičiavať z knižnice
- nepotrebné knihy zaniest do knižnice, antikvariátu alebo na akcie Zóna bez peňazí
- kartónové škatule od zásielok si odkladať na prípadné využitie
- skartovaný papier využívať pri preprave ako výplň škatúl (namiesto polystyrénových teliesok či iných plastov nafúknutých vzduchom)
- na balenie darčiek uprednostňovať recyklovaný papier alebo napr. obliečku na vankúš, ... (pre kreatívne nápady pozri internet), alebo darovať zážitky bez obalu
- používať plienky, ktoré sa dajú po vypratí opakovane používať
- používať menštruačný kalíšok, príp. vložky, ktoré sa dajú po vypratí opakovane používať (napr. prijemneveci.sk, ...)
- nákupy v on-line obchodoch, ktoré uprednostňujú ekobalenie
- pre zjednodušenie triedenia sa riadiť pravidlom „prevládajúcej zložky“ (t. j. nad 50 % hmotnosti): do triedeného odpadu umiestňovať papierové, resp. kompozitné obaly/výrobky s prevahou papiera „nad 50 %“ – z hľadiska recyklovateľnosti síce stále ide o problémové materiály, nakoľko sa ale technológie stále zdokonaľujú, každým dňom rastie potenciál recyklovateľnosti daných materiálov. Zároveň je v budúcnosti vyššia pravdepodobnosť, že zatiaľ nerecyklovateľné materiály poputujú z nádob na triedený odpad na energetické zhodnotenie namiesto na skládky (= menšie zlo)

Obaly pri ich triedení stláčajte

→ Takmer polovica (42 %) vyťaženého dreva (globálne) sa spotrebuje na výrobu papiera.

Recyklácia 1 tony papiera ušetrí
asi 2 580 l ropy, 26 500 l vody a 17 stromov.

SKLO

Patrí sem:

- ✓ **výrobky a obaly označené symbolmi: GL** (čísla 70 – číre, 71 – zelené, 72 – hnedé sklo)
- ✓ **číre aj farebné sklo** (prázdne, bez zvyškov obsahu či chemicky znečistené) – nálepky, etikety, uzávery nie je potrebné odstraňovať, v procese recyklácie sa buď oddelia, alebo spália pri tavení skla
- ✓ **sklenené fľaše, sklenené poháre, sklenené vázy, sklenené obaly** (od kozmetiky, kávy či pochutín, vrchnáky môžete ponechať – pri recyklácii sa robí magnetická aj nemagnetická separácia, pri ktorej sa vrchnáky odstránia)
- ✓ **úlomky tabuľového skla, sklenené črepy**
- ✓ **mastné sklenené fľaše od kuchynského oleja** (od oleja neumývať, olej vyplavený do vody je problematický v rámci procesu čistenia odpadových vôd a pre samotnú kanalizačnú sieť; prebytočný olej z varenia zbierame cez sitko do plastovej fľaše a následne odnášame na recykláciu na ZBERNÉ MIESTA – vid' sekcia „Jedlé oleje a tuky“; panvicu od oleja/masti vytrieť papierom a ten hodiť do ZMESOVÉHO ODPADU)

Nepatrí sem:

- ✗ **zrkadlo** (kvôli neoddeliteľnej tenkej pokovovanej vrstve, vďaka ktorej sa vidíme) → ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- ✗ **bezpečnostné sklo, autosklo** (pretože autosklo obsahuje špeciálne prímеси, vďaka ktorým sa má možnosť rozbiť na malé čiastočky, ktoré nie sú ostré a nebezpečné) → ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- ✗ **drôtené sklo** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **lepené sklo** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **plexisklo** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **technické sklo** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **sklo s obsahom chemických látok** (napr. od lakov, motorových olejov, riedidiel, ...) → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **tabuľové sklo z okien a dverí vo väčšom množstve** → ZBERNÝ DVOR
- ✗ **keramika, porcelán, obkladačky** → ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- ✗ **TV obrazovky, monitory** → MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU alebo ZBERNÝ DVOR, alebo predajne elektrozariadení
- ✗ **pozlátané, pokovované sklo** → ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- ✗ **borosilikátové sklo** (zapekacie misy, niektoré fľaše), **varné sklo** (vyššia teplota tavenia) → vrátiť výrobcovi alebo ZBERNÝ DVOR
- ✗ **žiarovky, žiarivky, LEDky, halogénky** → MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU (napr. predajne svietidiel) alebo ZBERNÝ DVOR
- ✗ **zálohované, vratné sklenené fľaše a obaly** → vrátiť do OBCHODU
- ✗ **plasty, kovy, papier, nápojové kartóny, bioodpad, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR

SKLO

Viac info a tipy

- sklo by sa voľne v prírode rozkladalo cca 4 000 rokov, ale nie je až tak nebezpečné pre životné prostredie ako rozkladajúci sa plast
- triedením sa dá šetriť – občan platí len za odvoz zmesového odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov bezplatný – financujú ho výrobcovia a dovozcovia obalov a neobalových výrobkov
- nápoje (pivo, minerálna voda, mlieko, ...) kupovať vo vratných fľašiach a tie odovzdávať na ďalšie použitie (oddiali sa tak potreba recyklácie)
- mlieko dopĺňať v mliečnych automatoch = mliekomatoch alebo na farmách
- sirupy, pivo, víno, kuchynský olej dopĺňať/dočapovávať do vlastnej fľaše
- sklenené nádoby od olív, zaváranín, medu a pod. využiť opätovne, prípadne darovať predajcom na trhu alebo známym na zaváranie či iné využitie
- zisťovať u slovenských výrobcov a predajcov, či im ich sklenené nádoby môžeme vrátiť na ďalšie využitie (napr. sklenené nádobky od sviečok niektorých predajcov je možné vrátiť na ďalšie naplnenie, taktiež aj sklenené obaly od kozmetiky, fľaše od medu včelárom – možností stále pribúda)

→ Recyklované sklo potrebuje v procese výroby na ohrev nižšiu teplotu ako sklo z primárnych materiálov, vďaka čomu ušetríme až 25 – 30 % energie.

Recyklovaním skla tiež zredukujeme znečistenie ovzdušia o cca 20 % a vody o cca 50 % v porovnaní s primárnou výrobou skla.

Sklo je recyklovateľné donekonečna.

ZÁLOHOVANIE FLIAŠ A PLECHOVIEK OD NÁPOJOV

Zálohované fľaše a plechovky odovzdávame na označené
odberné miesta do zberných automatov alebo v prípade
ručného zberu pri pokladni v obchode.

Patria sem:

- ✓ **plastové nápojové fľaše** (od nealko nápojov, vôd, piva, vína, káv bez obsahu mlieka) označené symbolom a textom ZÁLOHOVANÉ (nestlačené!, prázdne, uzatvorené pôvodným závitovým uzáverom, s čitateľným EAN kódom)
- ✓ **nápojové plechovky** (od nealko nápojov, vôd, piva, vína, káv) označené symbolom a textom ZÁLOHOVANÉ (nestlačené!, prázdne, s čitateľným EAN kódom)
- ✓ do zálohového systému patria nápojové obaly s objemom od 0,1 do 3 l (vrátane)

POZOR! Zálohované nápojové obaly musia byť do zberných automatov umiestnené:

- NESTLAČENÉ
- BEZ ZVÝŠKOVEJ TEKUTINY
- S ČÍTEĽNÝM EAN (čiarovým) KÓDOM
- odporúča sa odovzdávať ich uzatvorené pôvodným uzáverom

Nepatria sem:

- × **plastové nápojové fľaše neoznačené symbolom** staré neregistrované, zo zahraničia, s odtrhnutou etiketou – t. j. bez viditeľného EAN kódu a symbolu → PLASTY
- × **plastové fľaše od živočíšneho či rastlinného mlieka a mliečnych nápojov a kávy s obsahom mlieka** → PLASTY
- × **plastové fľaše od potravín, ktoré štandardne neslúžia na priame pitie a uhasenie smädu** – od sirupov, olejov, octov a tvrdých alkoholických nápojov s obsahom alkoholu viac ako 15 % → PLASTY
- × **nápojové plechovky neoznačené symbolom** (staré neregistrované, zo zahraničia, s odtrhnutou etiketou – t. j. bez viditeľného EAN kódu a symbolu → PLASTY
- × **plechovky od živočíšneho či rastlinného mlieka a mliečnych nápojov a kávy s obsahom mlieka** → PLASTY
- × **plechovky od potravín, ktoré štandardne neslúžia na priame pitie a uhasenie smädu** – od sirupov, olejov, octov a tvrdých alkoholických nápojov s obsahom alkoholu viac ako 15 % → PLASTY
- × **iné hliníkové či kovové obaly** → PLASTY
- × **iné plastové obaly** → PLASTY

Viac info a tipy

- zálohované nápojové obaly sú označené symbolom umiestneným v blízkosti čiarového (EAN) kódu a textom „ZÁLOHOVANÉ“
- pri kúpe nápoja uhradí spotrebiteľ popri cene za nápoj aj záloh za obal, ktorého výška je rovnaká pre plastové fľaše aj plechovky, a to 0,15 €
- záloh dostaneme naspäť za každý vrátený zálohovaný obal s čitateľným EAN kódom, preto je dôležité vrátné obaly nestláčať, ani neodliepať nálepky z fliaš
- zaviesť zálohovanie je povinné pre všetky obchody s predajnou plochou nad 300 m², pričom v predajniach s menšou plochou je zálohovanie dobrovoľné
- Slovensko sa zaviazalo zvýšiť aktuálne množstvo zberu nápojových obalov zo 60 % na 90 % do roku 2025 - zálohovanie je na Slovensku spustené do praxe od 1. 1. 2022
- zálohovanie dáva šancu vyzbierať viac materiálu vyššej kvality na recykláciu a jeho opätovné využitie, ako aj významne znížiť množstvo voľne pohodených zálohovaných obalov v intravilánoch miest a obcí, ako aj v prírode, a šetriť tak prírodné prostredie a zdroje
- viac info o systéme zálohovania sa dozviete na stránke: www.slovenskozalohuje.sk
- ak zálohovaný obal vyhodíte do triedeného zberu odpadu, pridáte o záloh. Z hľadiska triedenia odpadu to nie je chyba, ale stratí sa tak možnosť výroby rovnakého obalu pri menšej spotrebe energie. Zálohované obaly (fľaše a plechovky) je preto dobré, podľa možnosti, vrátiť a minimalizovať ich umiestňovanie do triedeného zberu. POZOR! Do nádob na triedený odpad je však potrebné obaly naďalej umiestňovať STLAČENÉ!

→ Podľa ministerstva životného prostredia sa na Slovensku ročne predá asi miliarda PET fliaš a 345 miliónov plechoviek od nápojov.

Zálohový systém je riešením, ktoré má zabrániť aj tomu, aby sa plastové fľaše a plechovky vyskytovali voľne pohodené v prírode.

V krajinách, ktoré zálohovanie zaviedli, kleslo množstvo voľne pohodených nápojových obalov o 95 %.

PLAST

Patrí sem:

- ✓ **výrobky a obaly označené symbolmi:** PET (1), HDPE (2), PVC (3), LDPE (4), PP (5), PS (6), Ostatné (často označované 7, 7/O, 7/ Ostatné, 7/Other)
- ✓ **plastové fľaše od nápojov bez označenia symbolom zálohovania, alebo so znehodnoteným alebo poškodeným obalom alebo jeho časťou** (prázdne, neznečistené, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené), (pre viac info viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“)
- ✓ **plastové fľaše od mlieka** živočíšneho aj rastlinného pôvodu, **sirupov, octu, tvrdého alkoholu a iných požívatín** (prázdne, neznečistené, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené), (pre viac info viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“)
- ✓ **plastové fľaše od kuchynského oleja** (prázdne, neznečistené, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené), (fľaše od oleja neumývať, olej do vody nepatrí – použitý alebo starý kuchynský olej zlievať cez sitko do jednej takejto fľaše a odnieť na miesta odberu – viď sekcia „Jedlé oleje a tuky“)
- ✓ **plastové obaly a kelímky od potravín** (kečup, horčica, jogurt, smotana, bryndza a iné, ...), (prázdne, neznečistené, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené, viečko odtrhnúť a vhodiť zvlášť, nakoľko ide často o iný materiál a iný spôsob recyklácie alebo zhodnotenia)
POZOR! Polystyrénové tácky napr. od mäsa, mäsových výrobkov patria do ZMESOVÉHO ODPADU – ich tuk, šťava sa dostali do štruktúry plastu a znemožňujú recykláciu, ani dôkladné umytie nepomôže
- ✓ **plastové nádoby na potraviny, t. j. škatule s viečkom alebo bez viečka, ktoré sa používajú na potraviny** (z reštaurácií, rýchleho občerstvenia a pod., bez zvyškov potravín)
- ✓ **plastové poháre na nápoje** (vrátane ich uzáverov a viečok)
- ✓ **fólie** (bublinková, strečová, ...), **plastové tašky a mikroténové vrecká**
- ✓ **plastové obaly od liekov** (bez liekov) – ak obsahuje lieky → do LEKÁRNE
- ✓ **plastové obaly od pracích a čistiacich prostriedkov a kozmetiky** (prázdne, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené)
- ✓ **obalový polystyrén** (iba čistý, nesmie byť znečistený napr. jedlom) – pri veľkom množstve však zaviezt' na → ZBERNÝ DVOR a nezapíňať zbytočne kontajnery na zberných miestach
- ✓ **neobalové výrobky z plastu** – napr. vedrá, misy, vešiaky, kvetináče, domáce potreby ako zmeták či odkvapkávač na riad, platobné a vernostné karty – (odstrihnúť čip → ten do ZMESOVÉHO ODPADU)
- ✓ **plastové tuby (vrátane tých, ktoré sú kombinované s kovovým uzáverom)** od zubnej pasty (po dôkladnom spotrebovaní obsahu)
- ✓ **zubné kefky** – s výnimkou tých, kde výrobca ponúka zber – tie vrátiť do predajne alebo na iné, výrobcom ponúkané miesto – napr. zubné kefky Curaprox (vyrábajú z nich koše na triedený odpad do škôl)
- ✓ **plastové obaly od korenín, sladkostí, zemiakových lupienkov, potraviny pre zvieratá a pod.** – často označené „C/prevládajúca zložka“ (neznečistené, vyprázdnené, môžu byť aj kombinované s iným materiálom, vtedy za podmienky, že plast je prevládajúca zložka)
- ✓ **kávové kapsule** bez obsahu kávy
- ✓ **plastové stoličky, debničky** (svojím tvarom a charakterom znižujú dostupný objem zberných nádob → ZBERNÝ DVOR)
- ✓ PLUS pozri sekcie NÁPOJOVÉ KARTÓNY a KOVY

PLAST

Nepatrí sem:

- × **plastové fľaše (a iné jednorazové obaly) od nápojov označené symbolom zálohovania** (prázdne, neznečistené, nestlačené) → vrátenie na ODBERNÉ MIESTO (viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“)
- × **plasty znečistené chemickými látkami** (autolaky, laky na drevo, motorové oleje, riedidlá, farby atď.) → ZBERNÝ DVOR
- × **plastové obaly znečistené zvyškami jedál, biologickým odpadom** (napr. termoobaly z reštaurácií a polystyrénové tácky od mäsa a mäsových výrobkov) → ZMESOVÝ ODPAD
- × **plastovo/papierovo/hliníkové vrečko od korenín, potraviny pre zvieratá,...** (znečistené pôvodným obsahom) → ZMESOVÝ ODPAD
- × **kompostovateľný/biodegradovateľný „plast“, bioplast** (vyrobený z biomasy a nie z ropy), **PLA, celofán** (priesvitná fólia z celulózy) → KOMPOST, príp. ZMESOVÝ ODPAD
- × **guma, káble, hadice, molitan, plexisklo, autoplasty, žalúzie, bazény a nafukovacie bazéniky, fólie zo stavieb** – malý objem → ZMESOVÝ ODPAD, veľký objem → ZBERNÝ DVOR
- × **podlahové krytiny, plastové okná** → ZBERNÝ DVOR
- × **TV obrazovky, monitory, hračky s elektronickými časťami** → MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **plasty s prímiesami iných materiálov** (napr. hračky, textilie, topánky, kabelky, umelé kvety, ...) → pozri sekcia TEXTIL, iné → ZMESOVÝ ODPAD
- × **sklo, papier, bioodpad, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **kávéové kapsule s obsahom kávy**
- × PLUS pozri sekcie NÁPOJOVÉ KARTÓNY a KOVY

PLAST

Viac info a tipy

- nekupovať zbytočnosti, len to, čo naozaj potrebujeme
- kategórii „Ostatné“ (t. j. výrobky a obaly označené číslom 7 v recyklačnom trojuholníku) sa odporúčame vyhýbať, nakoľko ide o ťažšie recyklovateľné druhy alebo ide často o zmes viacerých plastov či dokonca materiálov, čo robí výrobok nerecyklovateľným
- na nákupy si vždy nosiť vlastné opakovane použiteľné (napr. pláténé, textilné) tašky, vrecká na pečivo, sieťky na ovocie a zeleninu, vrecúška, škatuľky či dózičky na sypané potraviny, ... (skvelý výber je napr. na prijemneveci.sk, zemito.sk, ...)
- aj mimo plánovaných nákupov nosiť pri sebe aspoň 1 tašku, 1 vrecúško, prípadne 1 dózičku
- nákupy v on-line obchodoch, ktoré uprednostňujú ekobalenie (papierové vrecká, výplne, ... – napr. bezodpadu.sk, bezobalovo.sk, dobrozruti.sk, zemito.sk, ...)
- nosiť si vlastnú fľašku na vodu, prípadne (antikorový či sklenený) termohrnček na čaj, kávu
- nosiť si vlastný príbor (v prípade stravovania sa na trhoch) alebo paličky na jedenie (v prípade stravovania sa v ázijských reštauráciách), prípadne kompostovateľnú kempováciu „lyžičko-vidličku“ (spork)
- nosiť si vlastnú antikorovú či sklenenú slamku (existujú k nim aj kefky na čistenie) a v podnikoch si pýtať nápoje bez nich (predávajú napr. prijemneveci.sk, zemito.sk, ...)
- namiesto plastových hubiek na riad a utierok používať kompostovateľné prírodné hubky (napr. lufy – lufy sa dajú vypěstovať doma, aj kúpiť napr. na prijemneveci.sk) alebo aspoň hubky z recyklovaných materiálov a bavlnené utierky, ktoré sa dajú prať
- namiesto potravinovej fólie na uskladnenie potravín používať vrecká z prírodných textílií (bavlna, ľan, konope) alebo dózičky, hrniec prikrytý pokrievkou či tanierom, prípadne si kúpiť/vyrobiť voskované obrúsky (bavlnená látka + prírodný včelí vosk)
- uprednostňovať výrobky:
 - bez obalu, prípadne
 - v sklenených či kovových obaloch (kovy a sklo je možné recyklovať donekonečna), prípadne
 - v papierových obaloch (ideálne v recyklovaných, ale pozor: papier je možné recyklovať len 5 – 7x a kvôli papieru rúbeme lesy), prípadne
 - v obaloch z kompostovateľných bioplastov (z cukrovej trstiny, kukuričného škrobu, PLA a pod., na ktorých je uvedené, že sú kompostovateľné – home compostable; ale dbať na ich následné správne skompostovanie)
 - z jednodruhových plastov a vyhýbať sa, ak je to možné, obalom vyrobeným z rôznych druhov plastov alebo aj kombináciou iných materiálov (ide o tzv. kompozity)
 - prinajhoršom aspoň v obale z recyklovaného plastu alebo
 - z dobre recyklovateľného plastu – pokiaľ je to možné, vyhýbať sa výrobkom s označením „C/prevládajúca zložka“ (napr. C/LDPE) alebo číslom „7“ (resp. 7/O, 7/Ostatné, 7/Other) a dbať na správne triedenie
- drogeriu (pracie, čistiace prostriedky, ...) čapovať do vlastných obalov alebo si vyrábať prírodnú domácu
- namiesto tekutých mydiel, šampónov a kondicionérov v plastových obaloch používať prírodné tuhé, bez obalu alebo v recyklovaných papierových obaloch, alebo prírodné tekuté v sklenených obaloch (ideálne vratných), ideálne od slovenských výrobcov, alebo si čapovať
- kozmetiku kupovať prírodnú v sklenených, kovových alebo napr. v bambusových obaloch s vymeniteľným obsahom, prípadne si vyrábať doma

PLAST

- namiesto pleťových a telových krémov v plaste sa môžu používať oleje či olejčky v skle, prípadne tuhé masážne kocky z rastlinných olejov a masiel
- plastové zubné kefky sa dajú vymeniť za kompostovateľné (Curanatura, Ecoheart), prípadne vratné plastové, ktoré je po použití možné vrátiť späť na zberné miesto
- vyhýbať sa teflónovým panviciam – výborné a trvácne sú napríklad liatinové, prípadne s keramickým dnom (veľký výber liatinových napr. na prijemneveci.sk, ...)
- uprednostňovať nápoje v skle (ideálne vo vratných fľašiach), prinajhoršom v obale z jedného druhu plastu (recykluje sa ľahšie ako nápojové obaly na báze lepenky, ktoré sa skladajú z papiera, plastu, prípadne hliníka), ideálne však čapovať do vlastného obalu (voda z vodovodu, sirupy, mlieko, pivo, ...)
- pri kúpe vitamínových doplnkov z lekárne uprednostňovať balenia z jedného druhu materiálu (nie nerecyklovateľný kompozit materiálov)
- triedením sa dá šetriť – občan platí len za odvoz zmesového odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov bezplatný – financujú ho výrobcovia a dovozcovia obalov a neobalových výrobkov
- extra tip: nosiť si vrečko na prípadné odpadky nájdené na ulici :)
- od 1. 1. 2022 je na Slovensku zavedené zálohovanie plastových fliaš od nápojov (nestlačených), preto je žiadúce minimalizovať ich umiestňovanie do triedeného zberu – vid' sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“ – pokiaľ však nemáte za žiadnych okolností možnosť fľašu vrátiť na odberné miesto, z hľadiska recyklácie je stále v poriadku ju umiestniť do zbernej nádoby na triedený odpad (stlačenú)
- pre zjednodušenie triedenia sa riadiť pravidlom „prevládajúcej zložky (t. j. nad 50 % hmotnosti)“: do triedeného odpadu umiestňovať plastové, resp. kompozitné obaly/výrobky s prevahou plastu „nad 50 %“
- z hľadiska recyklovateľnosti síce stále ide o problémové materiály (preto je lepšie naďalej uprednostňovať jednodruhové, t. j. ľahko recyklovateľné materiály), avšak nakoľko sa technológie stále zdokonaľujú, každým dňom rastie potenciál recyklovateľnosti daných materiálov. V blízkej budúcnosti je vyššia pravdepodobnosť, že zatiaľ nerecyklovateľné materiály poputujú z nádob na triedený odpad na energetické zhodnotenie namiesto na skládky (= menšie zlo)
- plasty sú recyklovateľné len obmedzene, v prírode by sa rozkladali 100 – 1 000 rokov
- jednorazový plast je veľkým problémom – plasty ako také nie sú zlé, ani nositeľom len zlých vlastností, problém je, ako sa k nim a s nimi správa človek
- vyhýbať sa používaniu jednorazových výrobkov (napr. tzv. párty riad, či už z plastu, alebo z alternatív k tradičným plastom)

**Obaly pri ich
triedení stláčajte**

→ 50 % plastov použijeme len 1x a potom vyhodíme.

→ Kvôli plastovému odpadu v moriach a oceánoch ročne umrie asi 1 milión morských vtákov a 100 000 morských cicavcov.

→ V strede severného Tichého oceána je ostrov, tzv. „Veľká pacifická odpadková záplata“. „Ostrov“ má rozlohu Francúzska, Nemecka a Španielska dokopy a je tvorený prevažne z plastov.

NÁPOJOVÉ KARTÓNY

Nápojové kartóny umiestňujeme v rámci kombinovaného zberu spolu s plastami a kovmi.

Patrí sem:

- ✓ nápojové kartóny na báze lepenky* označené symbolmi: C/PAP (číslo 80, 81, 84)
- ✓ obaly od mliečnych výrobkov (mlieko, trvanlivá smotana na šľahanie, ...), džúsov, vína a iných nápojov a potravín (vyprázdnené, s dôrazom na minimalizáciu objemu – t. j. stlačené, neznečistené a uzavreté plastovým vrchnákom)
- ✓ PLUS pozri sekcie PLASTY a KOVY

*oficiálny názov: **kompozitné obaly na báze lepenky** (starší názov: viacvrstvové kombinované materiály – VKM, ľudovo: tetrapaky)

Nepatrí sem:

- × znečistené nápojové kartóny alebo nápojové kartóny so zvyškami → očistiť, vyprázdniť → PLASTY, v prípade neodstrániteľného znečistenia → ZMESOVÝ ODPAD
- × obaly znečistené nebezpečnými látkami (od farieb, benzínu, lepidla, olejov či sprejov) → ZBERNÝ DVOR
- × iné kombinované materiály s prevládajúcou zložkou papier → PAPIER
- × sklo, papier, bioodpad, ... → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR napriek tomu, že nápojové kartóny sú v prevažnej miere z papiera, je legislatívne zakázané, aby sa do zbernej nádoby (kontajner, vrece) triedil s nimi aj papier
- × PLUS pozri sekcie PLASTY a KOVY

Viac info a tipy

- triedením sa dá šetriť - občan platí len za odvoz zmesového odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov bezplatný – financujú ho výrobcovia a dovozcovia obalov a neobalových výrobkov
- mlieko kupovať v mliečnych automatoch = mliekomatoch do vlastnej nádoby, prípadne v sklenených fľašiach (ideálne vratných)
- kyslomliečne výrobky kupovať v skle, prípadne si ich vyrábať doma
- džúsy hľadať v skle alebo si nechať odšťaviť do vlastnej nádoby, prípadne siahnuť po domácom sirupe
- PLUS pozri sekcie PLASTY a KOVY

KOVY

Kovové obaly umiestňujeme v rámci kombinovaného zberu spolu s plastami a nápojovými kartónmi.

Patrí sem:

- ✓ **kovové obaly označené symbolmi:** FE (40 – oceľ), ALU (41 – hliník)
- ✓ **nemagnetické kovy (hliníkové):**
 - **tenkostenný hliník** (obaly z čokolád, hliníkové viečka od kompótov, jogurtov a iných mliečnych výrobkov, tenké hliníkové obaly od paštét...)
 - **alobal** (použitý na balenie alebo z varenia/pečenia, ale bez zvyškov jedla)
- ✓ **magnetické kovy (železné):**
 - **konzervy** bez zvyškov jedla – prípadný olej preliať cez sitko do plastovej fľaše a odniesť na ZBERNÉ MIESTO – viď sekcia „Jedlé oleje a tuky“ – masťnú konzervu vytrieť papierom a ten hodiť do ZMESOVÉHO ODPADU
 - **kovové obaly** (od jedla, drogérie, kozmetiky, sprejov, ...), **kovové súdky**
 - **kovové uzávery, uzávery od kompótov**
- ✓ **plechovky (hliníkové aj železné) bez označenia symbolom zálohovania (Z) alebo so znehodnoteným alebo poškodeným obalom alebo jeho časťou** (prázdne, s dôrazom na minimalizáciu objemu stlačené), (pre viac info viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“)
- ✓ **mäkké kovové vrecúška** (napr. z kávy, niektorých druhov obľátok, ...)
- ✓ **obaly s prevládajúcou zložkou kovu** (napr. vyprázdnené kovové tuby od zubnej pasty, krémov a liečiv) – hoci je pri týchto materiáloch recyklovateľnosť stále problematická, technológie sa stále zdokonaľujú a budú tak, dúfajme, tieto nedostatky čoskoro dobiehať (stále je lepšie uprednostňovať obaly z jednodruhových materiálov)
- ✓ PLUS pozri sekcie PLASTY a NÁPOJOVÉ KARTÓNY

Nepatrí sem:

- × **plechovky od nápojov označené symbolom zálohovania (Z)** (prázdne, nestlačené) → vrátenie na ODBERNÉ MIESTO (viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“) → v prípade poškodenia obalu do zbernej nádoby na TRIEDENÝ ZBER ODPADU (stlačené)
- × **kovové obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok** (autolaky, laky na drevo, motorové oleje, riedidlá atď.) → ZBERNÝ DVOR
- × **akumulátory, batérie** → MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU (predajne batérií)
- × **drobný i nadrozmerný kovový odpad – tzv. kovový šrot** (napr. reťaze, skrutky, kľúče, hrnce, kovové skrinky, žalúzie, poličky z kovu atď.) → ZBERNÝ DVOR
- × **sklo, papier, bioodpad, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × PLUS pozri sekcie PLASTY a NÁPOJOVÉ KARTÓNY

Viac info a tipy

- od 1. 1. 2022 je na Slovensku zavedené zálohovanie plechoviek od nápojov (nestlačených), preto je žiadúce minimalizovať ich umiestňovanie do triedeného zberu – viď sekcia „Zálohovanie fliaš a plechoviek od nápojov“ – pokiaľ však nemáte za žiadnych okolností možnosť plechovku vrátiť na odberné miesto, z hľadiska recyklácie je stále v poriadku ju umiestniť do zbernej nádoby na triedený odpad (stlačenú)
- všetky kovy vrátane hliníka môžeme odovzdať aj na ZBERNÝ DVOR
- uprednostňovať iné kovy pred hliníkom – jeho ťažba a spracovanie sú ekologicky veľmi zaťažujúce
- hliník je vo všeobecnosti výborne recyklovateľný (napr. plechovky), avšak v procese recyklácie sú problematické jeho tenkostenné varianty
- väčšina kovov je recyklovateľných prakticky donekonečna
- triedením sa dá šetriť – občan platí len za odvoz zmesového odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov bezplatný – financujú ho výrobcovia a dovozcovia obalov a neobalových výrobkov
- PLUS pozri sekcie PLASTY a NÁPOJOVÉ KARTÓNY

→ Kovy sa dajú recyklovať donekonečna a podobne ako sklo, ani pri opakovanej recyklácii nestrácajú svoje pôvodné vlastnosti.

→ Recykláciou cca 650 - 700 hliníkových plechoviek sa dá vyrobiť kostra nového bicykla.

→ Pri recyklácii hliníka sa ušetrí až 95 % energie v porovnaní s jeho výrobou z bauxitu.

KUCHYNSKÝ BIOODPAD

Patrí sem:

- ✓ **všetky tuhé, pevné zvyšky z príprav jedál rastlinného aj živočíšneho pôvodu**
- ✓ **nespotrebované zvyšky jedál a potravín vrátane pokazených** (bez obalov)
- ✓ **potraviny po záruke vrátane mäsa a malých kostí** (napr. z hydiny alebo rýb, bez obalov)
- ✓ **papierové čajové vrecúška** (bez spiniek a poplastovaných častí, vylúhované), **sypané čaje** (aj vylúhované) a **káвовá usadenina**
- ✓ **chlieb, pečivo, cestoviny, ryža, strukoviny, obilniny a pod.**
- ✓ **zaváraniny** (bez sklenených, plechových, resp. iných obalov - bez tekutej časti)
- ✓ **ovocie a zelenina** - vrátane šupiek (aj pokazené, plesnivé, hnilé)
- ✓ **vajcia a škrupiny z vajec**
- ✓ **citrusy, aj iné exotické ovocie**
- ✓ **použité papierové vreckovky** (použité samozrejme ako servítky/ utierky pri varení či smrkaní, nie „na toalete“ ani nasiaknuté čistiacimi prostriedkami)
- ✓ **certifikované kompostovateľné vrecká** (označené logom OK compost, OK home compost) a papierové vrecká
- ✓ **prírodné hubky** (na riad a umývanie) – morské huby, lufa, celulóza

DO KOMPOSTÉRA PATRIA: viď samostatná sekcia ku kompostovaniu „Domáce a komunitné kompostovanie“

Nepatrí sem:

- × **olej, masť, tuky a mastné potraviny** → viď sekcia JEDLÉ OLEJE A TUKY
- × **tekuté zložky potravín** (voda z polievky, omáčka, mlieko, ...) → VÝLEVKA
- × **odpad zo záhrad a interiérových rastlín** → nádoba na BIOLOGICKÝ ROZLOŽITELNÝ ODPAD alebo KOMPOST
- × **obaly z potravín, obaly po konzumácii jedál** → podľa materiálu PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ODPAD alebo ZMESOVÝ ODPAD
- × **vrecká bez certifikátu na kompostovanie** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **káвовé kapsule** → vrátiť na ZBERNÉ MIESTO danej značky (napr. Nespresso) alebo ZMESOVÝ ODPAD
- × **nylonové čajové vrecúška či lepené čajové vrecúška** (pri lepení sa používa tenká vrstva polypropylénu) → ZMESOVÝ ODPAD
- × **cigaretové ohorky** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **obsah vrecka z vysávača** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **lieky** → do LEKÁRNE
- × **uhynuté zvieratá** → KAFILÉRIA
- × **trus zvierat, psie/mačacie výkaly** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **použité (hoci aj kompostovateľné) plienky** – z hygienického hľadiska neodporúčame, na tie by mali slúžiť špeciálne kompostéry a miesta, ktoré zatiaľ na Slovensku, žiaľ, nemáme → ZMESOVÝ ODPAD
- × **plasty, kovy, sklo, nápojové kartóny, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **iný komunálny odpad** → podľa materiálu PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU, ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR
- × **podstielky z domácich zvierat, nože, škrabky**

→ Kompostovateľné vrecká nesmú byť skladované vo vlhkom a teplom prostredí, na priamom slnku, ani pri extrémnych podmienkach. Môže dôjsť k ich znehodnoteniu alebo rozkladu.

ZÁHRADNÝ BIOODPAD

Patrí sem:

- ✓ **zvyšky, šupky, odrezky a ohryzky od surového ovocia a zeleniny**
- ✓ **zvyšky rastlín a kvetov** (interiérových aj exteriérových – odumretých, nie umelých), **tráva, lístie, seno, slama, burina, hlina**
- ✓ **drevené piliny, drevná štiepka** (drevo nesmie byť farbené alebo chemicky ošetrované)
- ✓ **malé kusy konárov, odrezky z viniča** (veľké objemy biologicky rozložiteľného záhradného odpadu sa zberajú v rámci dvoch kampaňovitých zberov počas roka na jar a jeseň)
- ✓ **papierové vreckovky**
- ✓ **certifikované kompostovateľné vrecká** (označené logom OK compost, OK home compost) a **papierové vrecká**

DO KOMPOSTÉRA PATRIA: vid' samostatná sekcia ku kompostovaniu „Domáce a komunitné kompostovanie“

Nepatrí sem:

- × **mäso, ryby, kosti a mliečne výrobky** (maslo, mlieko, kefír, syr, ...) → DOMÁCIM či FARMÁRSKYM ZVIERATÁM, SLIEPKAM, alebo do zbernej nádoby na KUCHYNSKÝ BIOLOGICKÝ ROZLOŽITEĽNÝ ODPAD
- × **olej, masť, tuky a mastné potraviny** → vid' sekcia JEDLÉ OLEJE A TUKY
- × **vrecká bez certifikátu na kompostovanie** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **kamene** → PRÍRODA (ak sú skutočne prírodné)
- × **cigaretové ohorky** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **obsah vrecka z vysávača** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **lieky** → do LEKÁRNE
- × **piliny z drevotriesky** (kvôli lepidlám) → ZMESOVÝ ODPAD
- × **uhynuté zvieratá** → KAFILÉRIA
- × **trus mäsožravých zvierat, psie/mačacie výkaly** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **použité (hoci aj kompostovateľné) plienky** – z hygienického hľadiska neodporúčame, na tie by mali slúžiť špeciálne kompostéry a miesta, ktoré zatiaľ na Slovensku, žiaľ, nemáme → ZMESOVÝ ODPAD
- × **plasty, kovy, sklo, nápojové kartóny, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **iný komunálny odpad** → podľa materiálu PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU, ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR
- × **drobný stavebný odpad**

Patrí sem:

- ✓ **zvyšky, šupky, odrezky a ohryzky od surového ovocia a zeleniny**
- ✓ **škrupinky od vajíčok**
- ✓ **papierové čajové vrecúška** (bez spiniek a poplastovaných častí, aj vylúhované), **sypané čaje** (aj vylúhované) a **káвовá usadenina**
- ✓ **papierové vreckovky a servítky**
- ✓ **papierové obaly od vajíčok**
- ✓ **rolky od toaletného papiera a kuchynských servítok** (neparfumované)
- ✓ **nefarbené vlasy, nelakované nechty**
- ✓ **kompostovateľné tanieri, príbory**
- ✓ **kompostovateľné bambusové zubné kefky** (ak štetinky nie sú kompostovateľné, je potrebné ich odstrániť)
- ✓ **prírodné hubky** (na riad a umývanie) – morské huby, lufa, celulóza
- ✓ **zvyšky rastlín a kvetov** (interiérových aj exteriérových – odumretých, nie umelých), **tráva, lístie, seno, slama, burina, hlina**
- ✓ **drevené piliny, drevná štiepka, menšie konáriky, odrezky z viniča** (drevo nesmie byť farbené alebo chemicky ošetrované)
- ✓ **vychladnutý popol a uhlie z dreva**
- ✓ **korok** (len 100 % prírodný)
- ✓ **nahnité ovocie a zelenina, ale NEplesnivé** (resp. len vo veľmi malom množstve)
- ✓ **naozaj prírodná 100 % organická bavlna a iné 100 % prírodné látky** (ľan, konope, vlna, juta, hodváb, bambus, kašmír, na malé kúsky, nefarbené, nebielené, nezošívané polyesterovou niťou), **voskované bavlnené obrúsky**
- ✓ **podrvené orechové škrupinky, kôstky**
- ✓ **trus bylinožravých zvierat**
- ✓ **šupky z citrusov len v malom množstve** (citrón, pomaranč, grep, zázvor, banán, ...)
- ✓ **certifikované kompostovateľné vrecká** (označené logom OK compost, OK home compost), **papierové vrecká a natrhaný kartón** (nefarbený, bez lepiacej pásky)

Nepatrí sem:

- × **mäso, ryby, kosti a mliečne výrobky** (maslo, mlieko, kefír, syr, ...) → do zbernej nádoby na KUCHYNSKÝ BIOLOGICKÝ ROZLOŽITEĽNÝ ODPAD
- × **olej, masť, tuky a mastné potraviny** → vid' JEDLÉ OLEJE A TUKY
- × **vrecká bez certifikátu na kompostovanie** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **veľmi plesnivé potraviny** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **trus mäsožravých zvierat, psie/mačacie výkaly** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **plasty, kovy, sklo, nápojové kartóny, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **piliny z drevotriesky (kvôli lepidlám)** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **uhynuté zvieratá** → KAFILÉRIA
- × **nylonové čajové vrecúška či lepené čajové vrecúška** (pri lepení sa používa tenká vrstva polypropylénu) → ZMESOVÝ ODPAD
- × **lieky** → do LEKÁRNE
- × **kamene** → PRÍRODA (ak sú skutočne prírodné)
- × **obsah vrecka z vysávača** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **cigarety** → ZMESOVÝ ODPAD
- × **drobný stavebný odpad**

Nepatrí sem:

- × **čokoľvek v rozpore s pravidlami kompostovacej skupiny, ak sme zapojení do komunitného kompostovania** (napr. suché či plesnivé pečivo kvôli hľadavcom nie)
- × **použité** (hoci aj kompostovateľné) **plienky** – z hygienického hľadiska neodporúčame, na tie by mali slúžiť špeciálne kompostéry a miesta, ktoré zatiaľ na Slovensku, žiaľ, nemáme → ZMESOVÝ ODPAD

**Viac info
a tipy**

- kompostovateľné vrecká nesmú byť skladované vo vlhkom a teplom prostredí, ani na priamom slnku, ani pri extrémnych podmienkach – môže dôjsť k ich znehodnoteniu, alebo rozkladu
- z listov, vňatí či zeleninových šupiek, ktoré sa na Slovensku bežne vyhadzujú, je možné pripraviť chutné a zdravé pokrmy – napr. „pesto“ z mrkvovej vňate, šalát či „špenátový“ prívarok z cviklových listov, plnené kalerábové listy, polievku z red'kovkových listov, sendvič s karfiolovými listami namiesto šalátu, zeleninový vývar zo šupiek mrkvy, petržlenu, kalerábu, atď., ... internet je plný inšpirácie
- chlieb, pečivo, múka (obyčajné, neochutené, bez obsahu masla, mliečnych či lekvárových náplní) lákajú hlodavce, taktiež spôsobujú plesň a kysnutie, preto ich neodporúčame vhadzovať do kompostéru
- kompostovateľný bioodpad končiaci na skládke je veľkým ekologickým problémom → pri stlačení iným odpadom nie je prísun kyslíka pre optimálne (tzv. aeróbne) rozkladanie organického materiálu a vzniknuté hnilobné procesy uvoľňujú do ovzdušia škodlivé plyny ako metán, jeden z najagresívnejších skleníkových plynov (väčšie skládky odpadov sú povinné tieto plyny zachytávať)
- kompostovanie je veľmi jednoduché aj v domácnosti – do domáceho vermikompostéra stačí len prihadzovať kuchynský bioodpad, občas premiešať či skontrolovať vlhkosť – je to vlastne len 1 ďalší kôš na triedený odpad, na ktorý si človek zvykne veľmi rýchlo
- čím menšie kúsky (cca veľkosť palca), tým rýchlejšie sa premenia na kompost
- kompost je dobré pravidelne premiešavať = prevzdušňovať (s výnimkou vermikompostu, ktorý si dážďovky prevzdušňujú samé)
- kompost by mal byť stále vlhký – ani príliš suchý, ani príliš mokrý → suchý kompost zvlhčiť napríklad mokrým papierom alebo poliať vodou; do príliš mokrého kompostu je zase dobré vmiešať suché lístie, slamu, natrhávaný papier či kartón alebo drevnú štiepku
- ako správne kompostovať, poradia aj odborníci, napr.: priateliazeme.sk/spz, kompostuj.me, menejodpadu.sk, ...
- prevádzkovateľ kuchyne spoločného stravovania sa musí o svoj kuchynský odpad postarať sám (ako právnická osoba oprávnená na podnikanie)
- Až 45 % odpadu z domácnosti tvorí bioodpad. Kompostovaním tak vieme zredukovať množstvo nami vyprodukovaného odpadu takmer o polovicu. O rovnaké množstvo tak zredukujeme aj naše náklady na odvoz a spracovanie nášho odpadu.

✓ **vianočné stromčeky zbavené ozdôb a neznečistené plastami**
(plastové vrecia, kvetináče)

Patrí sem:

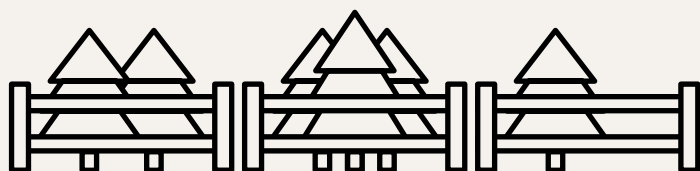
Nepatrí sem:

- ✗ stromčeky v kvetináčoch
- ✗ plastové obaly
- ✗ záhradný odpad
- ✗ zmesový odpad
- ✗ triedené zložky odpadu
- ✗ objemný odpad
- ✗ drobný stavebný odpad

**Viac info
a tipy**

- v prípade, že obyvatelia nemajú v blízkosti drevenú ohrádku, tak obyvatelia bytoviek môžu odkladať stromčeky na svoje stanovište zberných nádob a obyvatelia rodinných domov k zvonom na sklo na bývalých zberných hniezdach.
- je možné využiť aj Zberný dvor OLO na Starej Ivanskej ceste 2.

→ Pre odloženie vianočných stromčiekov môžu obyvatelia využiť drevené ohrádky, ktoré sú na to určené.

JEDLÉ OLEJE A TUKY

Patrí sem:

- ✓ **všetky typy rastlinných olejov** (repkový, slnečnicový, olivový a pod.) a **živočíšnych tukov** (maslo, masť, výpek)
- ✓ **použité jedlé oleje a tuky z domácností**, ktoré zostávajú ako odpad po príprave jedál (z vyprážania, fritovania, ...)
- ✓ **oleje a tuky z akéhokoľvek jedla** (napríklad oleje zo šalátov, olej z konzervovaných potravín ako rybičky, sušené paradajky, ...)
- ✓ **nepoužité jedlé oleje a tuky po expirácii**, ktoré už nie sú vhodné na konzumáciu

POZOR!

- **oleje a tuky musia byť zbavené tuhých nečistôt a zvyškov jedál** (preto je vhodné ich precediť cez sitko) a uložené v uzatvorenej čistej plastovej fľaši
- **olej neliť priamo do zbernej nádoby** → vliať do čistej plastovej fľaše a umiestniť do príslušnej nádoby na triedený zber oleja a tukov

Nepatrí sem:

- × **mazivá, motorové a hydraulické oleje** → ZBERNÝ DVOR
- × **olej v sklenených fľašiach** → preliať do čistej plastovej fľaše a až potom umiestniť do príslušnej nádoby na triedený zber oleja a tukov
- × **prázdne obaly od olejov a tukov** → podľa druhu materiálu PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZMESOVÝ ODPAD
- × **prázdne obaly od olejov a tukov** (sklenené či plastové fľaše, obaly od masla, ...)
- × **plasty, sklo, kovy, papier, nápojové kartóny, bioodpad, ...** → PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU alebo ZBERNÝ DVOR
- × **iný komunálny odpad** → podľa materiálu PRÍSLUŠNÁ NÁDOBA NA TRIEDENÝ ZBER ODPADU, ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR

Viac info a tipy

AKO ZBIERAŤ?

1. Použitý jedlý kuchynský olej či tuk necháme vychladnúť (po varení), resp. zohriať (napr. stuhnutý tuk z chladničky) na izbovú teplotu.
2. Olej/roztopený tuk zbavíme tuhých nečistôt (zvyškov jedál) napr. použitím sitka.
3. Olej/roztopený tuk prelejeme do čistej, prázdnej a suchej plastovej fľaše so závitovým uzáverom.
4. Plastovú fľašu pevne uzatvoríme.
5. Plastovú fľašu uskladníme a postup opakujeme, kým sa nezaplní zozbieraným olejom/tukom.
6. Uzatvorenú plastovú fľašu naplnenú použitým jedlým olejom/tukom vložíme do zbernej nádoby na to určenej (označenej „Jedlé oleje a tuky“) alebo prinesieme na obecný zberný dvor či na vybrané čerpacie stanice Slovnaft – ich zoznam nájdete na <https://slovnaft.sk/sk/cerpacie-stanice/predajne/zber-pouziteho-kuchynskeho-oleja>. Olej v uzatvorenej plastovej fľaši je možné vhodiť taktiež do nádob označených „Zber oleja“, ktoré nájdete pred všetkými obchodnými domami Kaufland na celom Slovensku.

POZOR!

OLEJ NELEJEME PRIAMO DO ZBERNÝCH NÁDOB V STANOVIŠTI!

PREČO ZBIERAŤ (A NEVYLIAVAŤ DO VÝLEVKY)?

- pomáhame zamedziť znečisteniu zdrojov pitnej vody, povrchových a podzemných vôd,
- pri vylievaní oleja napríklad do kuchynského drezu sa v potrubnej sieti vytvárajú nánosy na stenách potrubia, na ktoré sa pridávajú ďalšie zvyšky jedál, ktoré sa takto stávajú ľahko dostupnou potravou pre hlodavce,
- použitý jedlý olej spôsobuje upchatie odtokových potrubí v domácnostiach a znemožňuje správny chod kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd,
- prispievate k zníženiu nákladov na údržbu potrubia,
- zhromaždený použitý olej a tuky budú energeticky spracované ako ekologický produkt – biopalivo, čím sa znižuje závislosť na ropy.

ĎALŠIE INFO

- nádobu, z ktorej olej zlievame do plastovej fľaše (t. j. panvicu v ktorej sa vyprážalo, plech v ktorom zostal výpek, konzervu od rybičiek, v ktorej zostal nadbytočný olejový nálev, ...), vytrieť papierom a ten hodiť do ZMESOVÉHO ODPADU

→ Vyzbierané jedlé oleje a tuky budú ekologicky spracované a využité ako zložka pri výrobe biopalív.

Použiteľné:

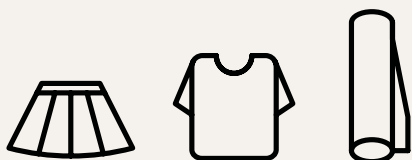
- ✓ **predať alebo darovať v bazári**, napr. na bazos.sk, letgo app, online bazár Vinted, burzách oblečenia (napr. každoročná burza Priatelia zeme SPZ), Zóna bez peňazí, a pod.
- ✓ **darovať známym**
- ✓ **darovať na charitu alebo do secondhandov**
- ✓ **odnieť pre Slovenský Červený kríž** – veci prerozdeľujú a ponúkajú sociálne slabším
- ✓ **vhodiť do zbernej nádoby na šatstvo a textil** (napr. EKOCHARITA, HUMANA, ...) – nositeľné/ použiteľné (šatstvo, odevy, prikrývky, deky, posteľná bielizeň, obuv, čiapky, šále, šatky, rukavice, plyšové hračky, ...), čisté, suché, zviazané v čistom plastovom vreci (bude to použité buď na charitu, do secondhandov, alebo zrecyklované na iný produkt, napr. izolácie atď.)
- ✓ **upcyklovať** – obnosené džínsy, flanelové košele a iné špecifické kusy oblečenia zbierajú menší lokálni producenti a vyrábajú z nich nové produkty (napríklad ruksaky z košiel – COSI, kabelky z džínsov, ...) – informovať sa + internet
- ✓ **detský bazár** – napr. nepotrebné detské oblečenie a hračky (napr. bazár Modrý koník, babybazar.sk, deti.bazos.sk, babyburza.sk, ... – internet)
- ✓ **ísť na akciu SWAP oblečenia** a vymeniť s niekým za iný kus

Nepoužiteľné:

- ✗ **opraviť** – napr. schodená vibram podrážka sa dá veľmi kvalitne opraviť – stačí poslať do Restday, majú aj SK adresu – netreba topánky vyhadzovať ani kupovať nové
- ✗ **upcyklovať** – aj časť oblečenia môže poslúžiť na výrobu nového kusu
- ✗ **použiť na handry, výplne na hračky pre deti, psy atď.**
- ✗ **vhodiť do zbernej nádoby na šatstvo** – čisté, suché, zviazané v čistom plastovom vreci
- ✗ **spodnú bielizeň priniesť do zberného koša vo vybraných obchodoch so spodnou bielizňou** (napr. INTIMISSIMI)
- ✗ **vyrobiť voskované obrúsky zo 100 % prírodných bavlnených látok** (je to kompostovateľná alternatíva k potravinovej fólii, na viac použití, min. na rok)
- ✗ **zo starých siloniek sú výborné handry**, napr. na čistenie bicyklov, na odlakovanie nechťov, ako sieťka na mydlo či tuhý šampón, výplň detských hračiek, leštenie topánok (viac využití – pozri internet)
- ✗ **outdoorové oblečenie značky Patagonia odnieť naspäť do obchodu Patagonia na recykláciu**

→ Globálna produkcia oblečenia sa od roku 2000 do 2014 zdvojnásobila. Jeden človek kúpe každým rokom v priemere o 60 % viac vecí a ponecháva si ich o polovicu kratšie ako pred 15 rokmi, čím generuje obrovské množstvo odpadu končiaceho prevažne na skládkach.

Viac info a tipy

- zredukovať šatník a dobre premyslieť každý ďalší nákup
- čo sa dá opraviť, nevyhadzovať a (nechať) opraviť
- ideálne je naučiť sa šiť, háčkovať, štrikovať a vyrábať vlastné kúsky – navyše sa tak naučíme, čo to obnáša ušit' kus oblečenia a budeme si vedieť viac vážiť prácu iných
- nosiť a kupovať oblečenie a topánky z kvalitných, trvácnych, prírodných materiálov (fairtrade, 100 % biobavlna, resp. organická bavlna, ľan, hodváb, konope, vlna, juta, bambus, kašmír, ...)
- funkčné aj bežné oblečenie kupovať od výrobcov, ktorí zodpovedajú aj za ich recykláciu či ďalšie nakladanie s nimi – napr. Patagonia má na to celý program; švédka firma Swedish Stockings má program na recykláciu siloniek (nylonových pančúch, ...)
- nové nakupovať od lokálnych výrobcov s overením, odkiaľ materiál na výrobu pochádza
- vyhýbať sa umelým materiálom (akryl, polyakryl, polyester (flis = fleece), lycra, elasthan), aj v prípade, že sú kombinované s prírodným materiálom. Ide tak totiž o kompozit, ktorý sa zle alebo vôbec nerecykluje – z umelých materiálov sa praním uvoľňujú mikroplasty, ktoré čistiareň odpadových vôd neodfiltruje a putujú tak do riek a morí, dostanú sa do pôdy a tak do potravinového reťazca – pri výrobe a farbení syntetických materiálov sa do vôd vypúšťajú chemikálie, ktoré zároveň priamo poškodzujú aj zdravie samotných pracovníkov.
- neekologické pestovanie bavlny a ďalších rastlín na výrobu oblečenia prispieva ku kontaminácii a degradácii pôd kvôli používaným pesticídom a prispieva k vymieraniu hmyzu a ďalších živočíchov, ktorí sa hmyzom živia – platí aj pre neekologické pestovanie potravín
- zaujímať sa, pýtať sa výrobcov, odkiaľ sú materiály a či zamestnanci pracujú v dôstojných podmienkach a sú adekvátne platení
- životný cyklus trička (v angl.): ed.ted.com/lessons/the-life-cycle-of-a-t-shirt-angel-chang
- **follow #slowfashion #fashionrevolution, #whomademyclothes, #whomademysheoes**

Tipy na výrobcov

- **mishoes.sk, tikoki.sk, bohempia.com** – topánky na mieru a prírodné tenisky zo Slovenska a Česka
- **pohan.sk** – ľanové oblečenie zo Slovenska, ľan tkaný v EU
- **miestni.sk** – portál združujúci rôznych slovenských dizajnérov
- **nosene.sk, bagbet.sk, frl.sk, waki-vaky.com, sobi.eco** – upcycled oblečenie, doplnky a iné
- **sashe.sk** a podobné portály lokálnych výrobcov – overovanie pôvodu použitých materiálov vo vlastnej réžii
- **cush.sk** – facebook.com/cushgreenwear – pohodlné dámske športové oblečenie na jogu a podobné indoor aktivity (aj na mieru)
- **creeme.eu** – spodná bielizeň pre dámy zo 100 % prírodnej nefarbenej bavlny
- **nosha.sk** – ekologické, biodegradovateľné batohy
- **piskacie.com, primat.me, mile.sk** ... – oblečenie zo 100 % biobavlny
- **blackhilloutdoor.sk, froggywear.sk, crawler-shop.sk** – oblečenie zo 100 % merino vlny
- **restday.sk** – oprava trekovej obuvi a lezečiek
- **sumne.sk** – prenájom kvalitného a lokálneho oblečenia
- a ďalšie ako **Cila, Nila, Etik butik, ferovamoda.cz, lull.sk, ...**

Elektrozariadenia (elektronika a elektro- spotrebiče)

- **prvý krok je oprava, repasovanie, re-predaj (bazos.sk a pod.); vid' napr. repairably.com alebo ifixit.com**
- notebooky, monitory a pod. (aj nefunkčné) sa dajú odovzdať do refurbished.sk
- elektrozariadenia triedime vždy oddelene od komunálneho odpadu
- **MIESTA spätného zberu elektroodpadov z domácností sú všetky maloobchodné predajne so sortimentom elektrozariadení s plochou od 400 m² (tam je možné svoj elektroodpad bezplatne odovzdať); pri veľmi malom elektroodpade (vonkajšia veľkosť do 25 cm) nie je podmienka kúpiť si nový kus elektrozariadenia, na rozdiel od väčších elektrozariadení, kde sa mení starý kus za nový kus, ak je to zariadenie s rovnakou funkciou (napr. práčka za práčku)**
- spätný zber funguje na výmennom princípe kus za kus – napríklad pri kúpe novej práčky vám predajca starú práčku odoberie, a to bez ohľadu na značku alebo miesto jej pôvodného nákupu (uvedená podmienka výmeny neplatí pre veľmi malý elektroodpad)
- **ZBERNÉ MIESTO:** veľmi malý elektroodpad (t. j. s vonkajším rozmerom max. 25 cm) sa môže umiestniť do špeciálne určených stacionárnych kontajnerov; zberným miestom môžu byť aj iné druhy predajní alebo verejné priestory miest a obcí (napr. miestny úrad, škola. a pod.)
- nepoužiteľné, neopraviteľné elektrospotrebiče, tonery, CD a DVD a káble môžete odnieť aj na ZBERNÝ DVOR
- odovzdať na mieste zberu určenom v rámci kalendárového zberu elektroodpadu z domácností v jednotlivých obciach a mestách
- funkčné elektrospotrebiče sa môžu zaniestť aj do tzv. knižnice vecí (miesto, kde si to ďalší ľudia môžu ďalej požičiavať), darovať známym alebo sociálne slabším (napr. Zóna bez peňazí)

Odpady zo svetelných zdrojov:

- žiarivky, výbojky, LEDky → **MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU** (predajne svietidiel), **ŠPECIÁLNE URČENÉ STACIONÁRNE KONTAJNERY** alebo **ZBERNÝ DVOR**
- žiarovky, autožiarovky a halogénky → **ZBERNÝ DVOR**

Batérie a akumulátory

- použité prenosné batérie/akumulátory malých rozmerov (napr. tužkové, gombíkové a pod.) → **MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU** (obchody s elektronikou/s batériami, supermarkety, drogerie a pod.) alebo **ŠPECIÁLNE URČENÉ STACIONÁRNE KONTAJNERY**
- použité prenosné batérie/akumulátory väčších rozmerov (napr. autobatérie, akumulátory z elektrozariadení a pod.) → **MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU** (predajne s týmto sortimentom) alebo **ZBERNÝ DVOR** (v prírode by sa rozkladali stovky rokov)

OSTATNÉ

Ostatné nosíme na miesta spätného zberu alebo na zberný dvor.

Ostatné

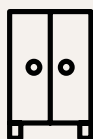
Pneumatiky:

- pneumatiky → MIESTA SPÄTNÉHO ZBERU (pneuservisy, predajcovia pneumatík) bez ohľadu na to, či ste tam pneumatiku kúpili alebo menili

Guma a silikón:

- guma, gumené produkty → ZBERNÝ DVOR
- silikón → ZBERNÝ DVOR
- drobné gumené a silikónové produkty → ZMESOVÝ ODPAD

Drevo a drevené predmety:

- prírodné, nefarbené, nelakované drevo zo záhrady → vid' sekcia ZÁHRADNÝ BIOODPAD
- drevo z nábytku a nábytok všeobecne → ZBERNÝ DVOR alebo tam, kde je to už možné → KOLO – Bratislavské centrum opätovného použitia
- korok → ZBERNÝ DVOR alebo KOMPOST (ak je naozaj prírodný)
- IKEA nábytok → späťne vykupuje IKEA

Lieky:

- nespotrebované lieky odovzdávame do lekárne v pôvodnom primárnom balení (napr. blistre), bez vonkajších obalov (krabičiek) a príbalových letákov
- obaly od liekov podľa (prevažujúceho) materiálu → TRIEDENÝ ZBER ODPADU

Kozmetické a čistiace prípravky, chemické látky:

- kozmetiku a čistiace prípravky sa snažiť vždy dopoužívať, nepotrebné darovať, nekupovať zbytočne veľa, nevylierať do záchoda, po expirácii ZMESOVÝ ODPAD (netýka sa čisto prírodných prípravkov)
- chemické látky (laky, riedidlá, maliarske farby, motorové oleje, ...) a ich zvyšky neumývať, ale odnieť v pôvodnom obale na ZBERNÝ DVOR

Vosk (napr. zo sviečok):

- parafínový (z ropy) → roztopiť a napr. si vyrobiť opäť sviečku → na konci životnosti ZMESOVÝ ODPAD
- sójový vosk → KOMPOST
- včelí vosk → využiť napr. na voskované obrúsky na balenie potravín, na konci životnosti → KOMPOST

→ Elektroodpad sa rozkladá tisíce až milióny rokov.

Z kovu, ktorý obsahuje jedna žehlička,
je možné vyrobiť až 13 oceľových plechoviek

Z milióna mobilných telefónov je možné získať 16 ton
medi, 350 kg striebra, 34 kg zlata a 15 kg paládia.

Iba niečo medzi 10 % a 20 % z mobilných telefónov
je po ukončení ich životnosti recyklovaných.

Záver - základné pravidlo

Ked' stále tápate

Ked' si stále nie ste istý, ako naložiť s konkrétnym typom odpadu, odpad radšej hodiť do triedeného zberu ako do zmesového → na triediacej linke sa to dotriedi (pracovníci na triediacej linke vedia, čo sa ešte dá vytriediť a čo už nie).

Netreba tento postup však „zneužívať“ a hádzať priveľa nevhodného odpadu do triedeného, aby sme neznehodnotili celú zbernú nádobu (kontajner, vrece), ktorej obsah tak skončí v ZEVO (Zariadenie na energetické využitie odpadu).

POZOR! Daný obal/výrobok nesmie potenciálne znehodnotiť alebo zašpiniť zvyšok triedeného odpadu (napr. sklo od chémie – riedidiel a pod., ako je uvedené vyššie).

Veci stále využiteľné, no nevyužité, ako napr. oblečenie, hračky, riad, knihy a pod.:

- darovať známym
- darovať na charitu
- ponúknuť na bazos.sk, bazar.sk, Zóna bez peňazí, ...
- zaniešať do tzv. knižnice vecí, kde si to môžu ľudia požičiavať
- burzy, SWAPy, ...
- pohľadať a ponúknuť upcycling výrobcom

Ďakujeme, že ste sa dočítali až sem!
Ďakujeme, že triedite odpad správne!

Menej odpadu v meste

Kde odovzdať veci, ktoré už nepotrebuje?

KOLO – Bratislavské centrum opätovného použitia alebo tzv. re-use centrum je miestom, kde dostávajú na jednej strane nepotrebné, no na druhej strane zachovalé a hodnotné predmety druhú šancu. Takéto veci sa nachádzajú aj v domácnostiach Bratislavy a často končia v nádobách na komunálny odpad, aj keď by nemuseli. Hlavným cieľom vytvorenia KOLO – Bratislavského centra opätovného použitia je minimalizovanie vzniku odpadu a podpora obehovej ekonomiky v Bratislave.

KOLO sa otvára už 8. októbra 2022. Otvorené bude 6 dní v týždni, a to v utorok až piatok od 10.00 do 18.00 a v sobotu a nedeľu od 10.00 do 17.00. V pondelok bude zatvorené.

Po otvorení budú mať obyvatelia hlavného mesta možnosť priniesť predmety priamo do KOLO, a to kedykoľvek počas otváracích hodín.

Viac informácií nájdete na www.olo.sk

Cirkulárna mapa Bratislavy: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1TM_hYk0XJQ7t40y66WicLbWrexNoilBf&ll=48.162620281823386%2C17.07880314154464&z=11

Zberné dvory: <https://bratislava.sk/sk/zberne-miesta-odpadu>
<https://www.olo.sk/zberny-dvor-olo-a-s/>, <https://www.olo.sk/zberny-dvor-raca/>

Alchýmia triedenia komunálneho odpadu bude priebežne aktualizovaná v prípade zmeny legislatívy alebo v prípade zistenia nových poznatkov.

Číslo verzie bude uvedené na titulnom liste v ľavom dolnom rohu.

„Slovák ročne vyprodukuje v priemere 446 kg komunálneho odpadu, z ktorého sa zrecykluje približne 44 %.“

„Až ~ 40 % komunálneho odpadu tvorí odpad, ktorý mohol byť vytriedený a zhodnotený. Ďalších 45 % mohlo byť skompostovaných.“

Zdroje:

Použité a užitočné zdroje informácií

Odborná garancia:

→ Inštitút cirkulárnej ekonomiky: www.incien.sk
→ OZV NATUR-PACK je odborným garantom za oblasť vyhradených prúdov odpadov (obaly a neobalové výrobky, elektrozariadenia, batérie a akumulátory): www.naturpack.sk

Ďalšie užitočné zdroje:

→ **Zoznam zberných dvorov SR:**

www.olo.sk

<https://bratislava.sk/sk/komunalny-odpad>

→ **Cirkulárna mapa Bratislavy:**

https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1TM_hYk0XJQ7t40y66WicLbWrex-NoilBf&ll=48.162620281823386%2C17.07880314154464&z=11

→ **Videoportál NATUR-PACK:**

www.youtube.com/naturpackverejnosti

www.youtube.com/naturpackklientom

Videá o tom, ako vyzerá recyklácia rôznych materiálov: <https://miestaprec.sk>

O triedení odpadov na zbernom dvore: <https://youtu.be/CaFa8vcUMGs>

O triedení a recyklácii: www.triedenieodpadu.sk

O systéme zálohovania: www.slovenskozalohuje.sk

Video: Odpady: problémy a riešenia:

<https://www.youtube.com/watch?v=URjpVXDdIE>

Vzdelávací portál pre rodičov a učiteľov: www.garbagegobblers.sk

Zóna bez peňazí: www.facebook.com/bezpenazna.zona

Zber použitého kuchynského oleja – zoznam čerpacích staníc Slovnaft: <https://slovnaft.sk/sk/cerpacie-stance/predajne/zber-pouziteho-kuchynskeho-oleja>

Pomoc so zriadením komunitného kompostoviska:

www.priateliazeme.sk/spz a kompostuj.me

OZ Priatelia Zeme: www.priateliazeme.sk/spz

CEEV Živica: <https://www.zivica.sk>

Zero waste Slovakia – Zero waste blog: www.zerowasteslovakia.sk

Recyklačné symboly:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Označenie_obalu_podľa_materiálového_zloženia

Červeno-biele stacionárne kontajnery ASEKOL na veľmi malý elektroodpad (t. j. s vonkajším rozmerom max. 25 cm): www.cervenobielekontajnery.sk

Register autorizovaných spracovateľov (napr. elektroodpadu, batérií a pod.): <https://www.isoh.gov.sk/uvod/registre/register-spracovatelov.html>

Zdroje faktov a zaujímavostí:

www.signtechforms.com/blog/10-interesting-facts-about-paper

www.theworldcounts.com

<http://www.bottlesupglass.com/wp-content/uploads/2011/08/Facts-About-Glass.pdf>

www.conserve-energy-future.com/various-pollution-facts.php

www.ecowatch.com/22-facts-about-plastic-pollution-and-10-things-we-can-do-about-it-1881885971.html

www.thesun.co.uk/news/5878949/great-pacific-garbage-patch-plastic-dump-growing/

www.thebalancesmb.com

www.ciernalabut.sk

https://www.naturpack.sk/downloads/elektroodpad_obciam_natur_pack.pdf